

ELS ENTERRAMENTS PRETALAIOTICS DE LA COVA NATURAL DE SES VALENTINES (SANTANYÍ)

Introducció

A la comarca de Santanyí, els enterraments pretalaiòtics dins coves naturals eren, abans del descobriment de Ses Valentines, molt escassos. Els jaciments se reduïen a tres: Sa Cova des Drac de Cala Santanyí, Sa Cova de Ses Genetes i Sa Cova de Sa Pleta des Cards. Darrerament, Joan Carreras ha detectat dos jaciments més a coves naturals de Sa Plana i Es Russillers (Ambdues dins la possessió d'Es Rafal des Porcs), i Cosme Aguiló va observar un possible enterrament pretalaiòtic a l'aire lliure a les proximitats de l'indret conegut per Es Turmassot de Ses Pedreres. Apart de l'objecte del present treball, sols han presentat materials abundants els jaciments de Sa Cova des Drac i Sa Cova de Ses Genetes.

El descobriment

Els darrers dies del mes d'agost de 1977, dins un hort de Ses Valentines propietat de Marc Bonet, el pagès del lloc descobrí, de forma totalment casual, dins un antic amagatall de contrabandol, part dels materials que descriurem. Dies més tard, Guillem Vidal, Maria Bonet i el que suscriu i, posteriorment, el mateix propietari completaren la sèria de troballes, totes elles fetes en superfície.

La cova

Ens trobam davant un simple covatxell o llivanya de forma irregular. A l'actualitat és impossible amidar-lo totalment ja que, en algunes zones, es troba reblit de terra fins al sotil. Fou aprofitat, en part, com amagatall dels contrabandistes i parcialment destruït. Té una alçada d'un metre.

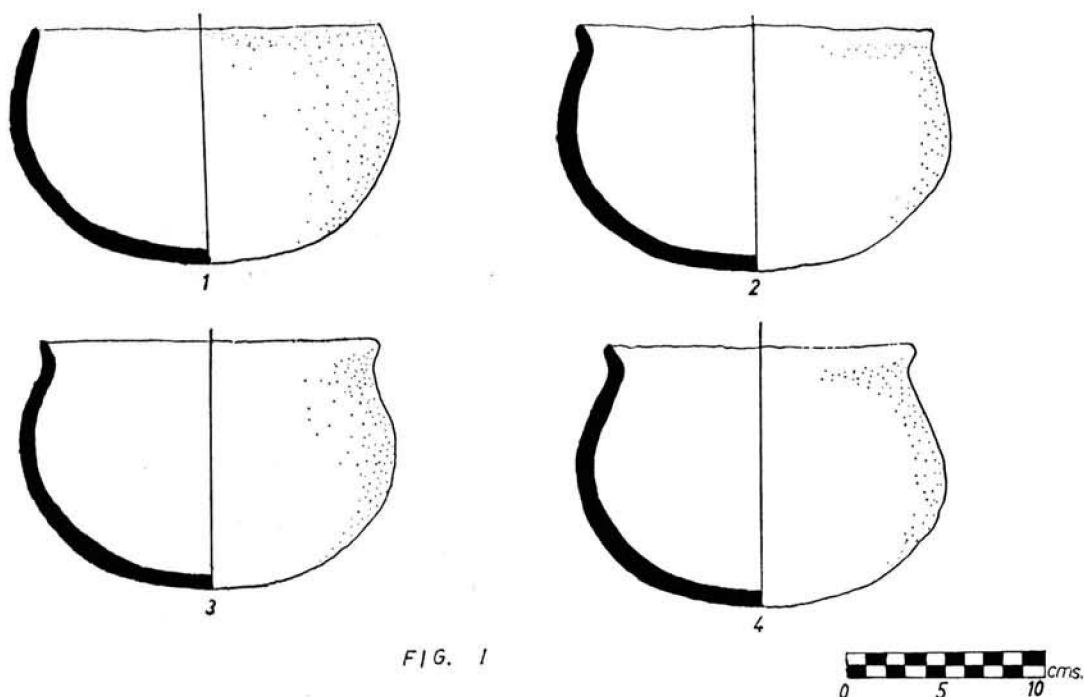

FIG. 1

El jaciment

Ocupa la part N.O. del covatxell, amb una potència de 75 cms. La resta de la cova, igualment reblida de terra, sembla estèril. Fou parcialment destruït quan es va construir el "secret" sense que haguem pogut saber si es feren troballes arqueològiques, que segurament no sortiren a llum pública degut al caracter de la destrucció. Els materials apareguts consisteixen únicament en peces de ceràmica i ossos humans, destacant un crani dolicocefal en bon estat de conservació.

Els materials

a) Conca hemiesfèrica sense vora diferenciada. Amida 20 cm. de diàmetre màxim, 18 cm. a la boca i la seva altària és de 12 cm. (Fig. I, 1).

b) Gran olla amb vora diferenciada. Amida 20 cm. de diàmetre màxim, 18 cm. a la boca i 12'5 cm. d'altària (Fig. I, 2).

c) Gran olla amb vora diferenciada. 19'5 cm. de diàmetre màxim, 17 cm. a la boca i 12'8 cm. d'altària (Fig. I, 3).

d) Gran olla amb vora diferenciada. 19 cm. de diàmetre màxim, 16 cm. a la boca i 13 cm. d'altària (Fig. I, 4).

e) Fragment de gran olla amb vora diferenciada. La peça sencera devia amidar uns 19 cm. de diàmetre màxim, 17'5 cm. a la boca i 12'5 cm. d'altària. Presenta, com a decoració, un sol botó en relleu de 1'2 cm. de diàmetre per 0'6 cm. d'altària (Fig. II, 1).

f) Gran olla amb vora diferenciada. Es troba molt fragmentada. 18 cm. de diàmetre màxim, 16 cm. a la boca i 11'5 cm. d'altària (Fig. II, 2).

g) Gran olla amb vora diferenciada. 16'5 cm. de diàmetre màxim, 15 cm. a la boca i 12 cm. d'altària. Presenta una ansa de forma tendent a la conicitat amb la part superior lleugerament aplanada, d'uns 2 cm. a la base per una altària de 1'6 cm. (Fig. II, 3).

h) Gran olla amb vora diferenciada de 16 cm. de diàmetre màxim, 14 cm. a la boca i una altària de 11'5 cm. (Fig. II, 4).

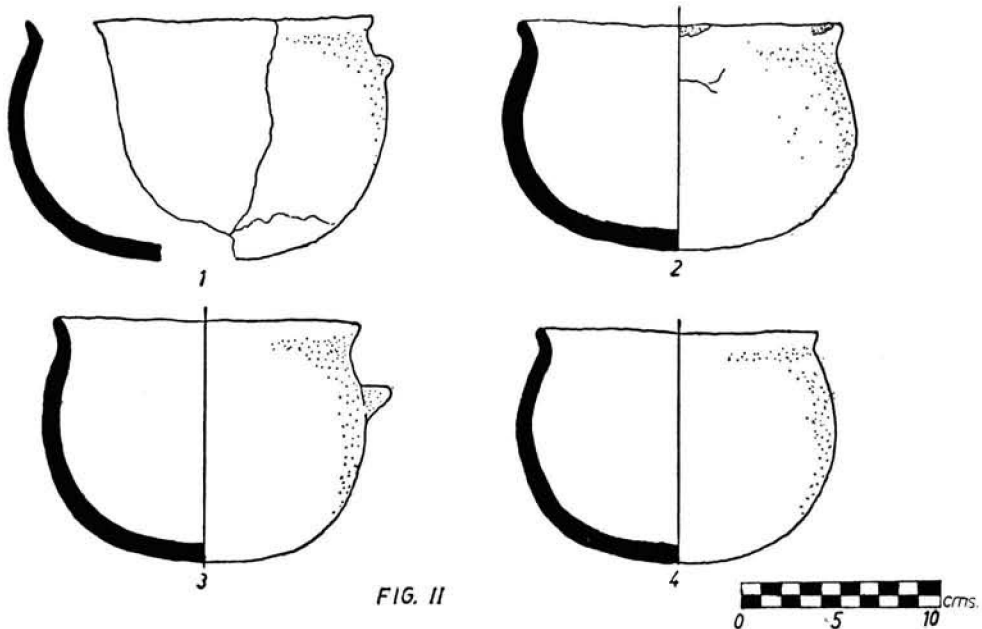

FIG. II

0 5 10 cms.

i) Petita olleta globular amb vora alta i diferenciada. Amida 7,6 cm. de diàmetre màxim, 6,6 cm. a la boca i 7 cm. d'altària. Presenta quatre ansetes verticals amb perforació horitzontal, totes fragmentades, col·locades asimètricament (Fig. III).

Tots els materials esmentats, excepte el descrit sota la lletra b), que està en possessió del pagès del lloc de la troballa, i els descrits sota les lletres e) i f), que seran dipositats al Museu de Mallorca, estan en possessió de Maria Bonet.

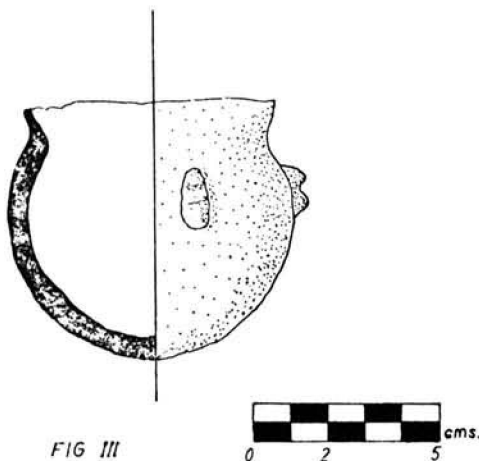

FIG III

Conclusió

Per la tipologia dels materials trobats i l'absència d'altres tipus de ceràmica, podem enquadrar els enterraments de la cova de Ses Valentines dins l'època pretalaiòtica, potser en un moment relativament tardà de la mateixa. En tal sentit hem d'assenyalar l'ansa de la peça descrita sota la lletra g) que apunta cap a exemplars talaiòtics.

JOAN COVES I TOMÀS

Santanyí, 1979.